

**UCHWAŁA NR XXII/162/2020
RADY GMINY BARANÓW**

z dnia 4 grudnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027”

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 713 ze zm.) w związku z art. 16b oraz art. 17 ust. 1 pkt.1, art. 18 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 1876) Rada Gminy uchwala, co następuje:

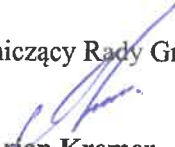
§ 1. Przyjmuje się Strategię rozwiązywania problemów społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Baranów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2021 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Marian Kremer

Załącznik do uchwały Nr XXII/162/2020

Rady Gminy Baranów

z dnia 4 grudnia 2020 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY BARANÓW NA LATA 2021-2027

2020

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	5
1. PODSTAWY PRAWNE.....	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.....	14
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE.....	14
2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA.....	14
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ.....	15
4. ZASOBY MIESZKANIOWE.....	18
5. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY.....	20
6. EDUKACJA I WYCHOWANIE.....	26
7. KULTURA, SPORT I REKREACJA.....	27
8. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	29
9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE.....	33
10. PROBLEM BEZDOMNOŚCI.....	39
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	39
12. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY.....	40
13. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA.....	51
14. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”.....	55
15. ANALIZA SWOT.....	70
16. WNIOSKI Z DIAGNOZY.....	73
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	75
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	88
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	90
SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	94

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądaných struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Baranowie. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia została przygotowana na lata 2021-2027. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane

pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i Problem starzenia się, Zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Bezpieczeństwo publiczne; Pomoc społeczna i wsparcie rodziny oraz Aktywność obywatelska.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Strategia Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kępińskim na lata 2011-2021,
- Strategia Rozwoju Gminy Baranów na lata 2012-2022.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy

równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczając pustoszczenie, powstrzymywać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role

poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa

stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a

zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 są elementem prac nad Umową Partnerstwa oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych dla interwencji finansowanych przez Europejskie Fundusze Inwestycyjne i Strukturalne w latach 2021-2027.

Dokument zawiera m.in. wyzwania i cele rozwojowe kraju, w tym diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej Polski, cele rozwojowe kraju w perspektywie do roku 2030, opis podejścia terytorialnego oraz matrycę potrzeb na lata 2021-2027 oraz uzasadnienie wyboru realizacji 5 celów Polityki Spójności na lata 2021-2027: 1. Bardziej inteligentna Europa, 2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskomisyjna Europa, 3. Lepiej połączona Europa, 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, 5. Europa bliżej obywateli). Dokument obejmuje również opis warunków podstawowych, których spełnienie determinuje możliwość uruchomienia środków w poszczególnych celach polityki w kolejnej perspektywie, opis mechanizmów koordynacji i komplementarności polityki spójności z innymi politykami Unii Europejskiej, tj. Wspólną Polityką Rolną i Wspólną Polityką Rybołówstwa oraz instrumentami finansowanymi z Unii Europejskiej, tj. programami zarządzanymi centralnie przez Komisję Europejską, zarys finansowania programów operacyjnych w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, katalog programów operacyjnych w Polsce w latach 2021-2027 oraz opis systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa.

W latach 2021-2027 w ramach Polityki Spójności możliwe będzie finansowanie przedsięwzięć ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego + i Funduszu Spójności. Proponowane **programy operacyjne** obejmują: program operacyjny w zakresie infrastruktury transportu, energetyki i środowiska, zdrowia, kultury, nauki i edukacji oraz spraw społecznych, program(-y) operacyjny(-ne) w zakresie badań, rozwoju oraz innowacyjności oraz rozwoju cyfrowego, program operacyjny w zakresie

rozwoju kapitału ludzkiego, program operacyjny w zakresie województw wschodniej Polski, program operacyjny w zakresie wspierania regionów z deficytem/obszarów słabszych gospodarczo, program operacyjny Pomoc Techniczna oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

W okresie programowania 2021-2027 zaproponowano również nowe rozwiązanie w postaci Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, którego zadaniem ma być wspieranie działań na rzecz ograniczenia negatywnych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych związanych z odejściem od węgla i zaadoptowanie się do nowych warunków.

Strategia Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku jest dokumentem, który stanowi podstawę polityki społecznej województwa. Na podstawie diagnozy społecznej, sformułowano misję i cele polityki strategiczne i strategiczne kierunki działania regionu.

Strategiczne kierunki działania w odniesieniu do kluczowych obszarów polityki społecznej (Usługi społeczne, Infrastruktura społeczna, Aktywność społeczna i obywatelska, Włączenie społeczne, Koordynacja polityki społecznej) przewidują: rozwój i podniesienie jakości usług społecznych świadczonych na terenie regionu, wspieranie programów i działań mających na celu dostosowanie usług społecznych do potrzeb ich odbiorców (w tym o cechach innowacji i eksperymentu), wyrównywanie różnic w rozwoju usług społecznych w regionie, promowanie i wspieranie współpracy sektorowej i międzysektorowej na rzecz rozwoju usług, koordynację działań publicznych i niepublicznych na rzecz rozwoju usług społecznych, zwiększanie zaangażowania mieszkańców regionu w wypracowywaniu dedykowanych dla nich rozwiązań (empowerment), wyrównywanie różnic w dostępie do infrastruktury społecznej w regionie, dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb jej odbiorców, wspieranie budowy infrastruktury społecznej w regionie, wspieranie procesu deinstytucjonalizacji (przechodzenia do wspierania w mniejszych placówkach, mieszkaniach chronionych, mieszkaniach wspieranych), wspieranie aktywności lokalnej mieszkańców (w tym grup formalnych, nieformalnych, liderów lokalnych), wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w partycypacyjnej realizacji zadań publicznych, wspieranie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej w przygotowaniu do roli realizatora zadań publicznych, zwiększanie roli pracy socjalnej w rozwiązywaniu problemów społecznych, wspieranie i tworzenie programów i inicjatyw przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i marginalizacji

społecznej oraz przeciwdziałanie ubóstwu, zwiększanie wrażliwości społecznej na problemy społeczne i przeciwdziałanie stereotypowemu postrzeganiu grup marginalizowanych, poszerzanie i dostarczanie wiedzy na temat problemów społecznych i sposobów ich rozwiązywania oraz wzmocnienie koordynacji systemu polityki społecznej.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kępińskim na lata 2011-2021 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy społecznej wyznaczono cele służące rozwiązywaniu problemów społecznych w powiecie

Cel główny zakłada doskonalenie systemu pomocy społecznej, oświaty i służby zdrowia w celu stworzenia odpowiednich warunków życia dla rodziny, jej powstania, prawidłowego funkcjonowania i spełniania przez nią wszystkich ważnych społecznie ról, a cele strategiczne – zapewnienie godziwej egzystencji osobom nie będących w stanie samodzielnie lub przy pomocy najbliższej rodziny właściwie funkcjonować w środowisku społecznym, wsparcie rodzin (opieka nad dzieckiem i rodziną), wzmocnienie spójności rodzin, pomoc w utrzymaniu naturalnych więzi w jej obrębie, a także doraźne materialne i niematerialne wsparcie, wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych (zwiększenie dostępu do edukacji, pracy, usług i świadczeń, rozbudzenie społecznej świadomości, wspieranie i kreowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności, rehabilitację osób niepełnosprawnych i zapobieganie pogłębianiu się niepełnosprawności, wyrównywanie usług socjalnych, medycznych i innych form wsparcia), przeciwdziałanie patologiom społecznym wewnątrz rodziny, poprawę oferty świadczonych usług przez jej wzbogacanie i podniesienie poziomu usług dla osób starszych, oraz poprawę i rozszerzenie zakresu usług społecznych poprzez zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców powiatu.

Strategia Rozwoju Gminy Baranów na lata 2012-2022 jest podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki rozwoju gminy. W oparciu o analizę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, sformułowano kierunki rozwoju gminy.

Do celów istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono: utrzymanie wysokiej kultury gospodarczej poprzez wspieranie działań istniejących przedsiębiorców oraz zapewnienie optymalnych warunków do rozwoju biznesu dla

nowych (rozwój aktualnie istotnej, dobrze prosperującej branży meblarskiej oraz pobudzanie rozwoju innych branż jako odpowiedź na zidentyfikowane zagrożenie monokultury gospodarczej), zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców gminy poprzez utrzymanie niskiego stopnia bezrobocia, rozwój kultury, sportu, oświaty i edukacji oraz walkę z patologią oraz dalszy rozwój i poprawę jakości infrastruktury, przestrzeni i stanu środowiska zapewniających spełnienie wymogów rozwijającej się gospodarki i potrzeb społeczności lokalnej.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Baranów jest gminą wiejską, położoną w południowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie kępińskim. Graniczy od północy z miastem i gminą Kępno, od wschodu z gminami Wieruszów i Łęka Opatowska, od południa z gminami Trzcinica i Rychtal, a od zachodu z gminą Bralin.

Gmina zajmuje powierzchnię 74,31 ha, co stanowi 12,21% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi 11 sołectw: Baranów, Baranów os. Murator, Donaborów, Grębanin, Jankowy, Joanka, Łęka Mroczeńska, Marianka Mroczeńska, Mroczeń, Słupia pod Kępem, Żurawiniec i 2 miejscowości niesołeckie: Feliksów i Młynarka. Siedziba władz gminy znajduje się w Baranowie.

Obszar gminy położony jest na Wysoczyźnie Wieruszowskiej, na pograniczu południowo-wschodniej części Niziny Wielkopolskiej i Niziny Śląskiej w dorzeczu Proсны, zaś oś hydrograficzną gminy stanowi Niesób wraz z dopływami. Gminę charakteryzuje niewielka lesistość a rzeźba terenu jest mało urozmaicona. Na terenie gminy znajduje się najwyższe wzniesienie w powiecie – 242 m n.p.m.; część obszaru objęta jest prawną ochroną, znajduje się tu obszar Natura 2000.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej bogatej historii i kulturze. Baranów jest jedną z najstarszych miejscowości powiatu kępińskiego – pierwsze wzmianki pochodzą z 1250 roku. Przez ponad 4 stulecia posiadał prawa miejskie. Do najciekawszych zabytków w gminie zaliczyć można drewniany kościół parafialny pw. św. Andrzeja i Wawrzyńca z 1732 roku w Baranowie, drewniane budynki mieszkalne w Słupi, a także 2 grodziska prehistoryczne umiejscowione w okolicy rzeki Jamnicy, datowane na 800-400 r. p.n.e.

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Przez gminę Baranów przebiegają 2 drogi krajowe – nr 11 z Baranowa do Słupi i nr 39 do Mrocznia. Sieć komunikacyjną gminy uzupełniają drogi powiatowe (o łącznej długości 30,9 km) oraz drogi gminne (o łącznej długości 120,6 km).

Baranów położony jest w odległości ok. 3 km od Kępna, 40 km od Kluczborka i 60 km od Ostrowa Wielkopolskiego. Od Wrocławia dzieli go 70 km a od stolicy województwa Poznania – 170 km. Na terenie gminy, w Słupi p/Kępnem znajduje się przystanek kolejowy.

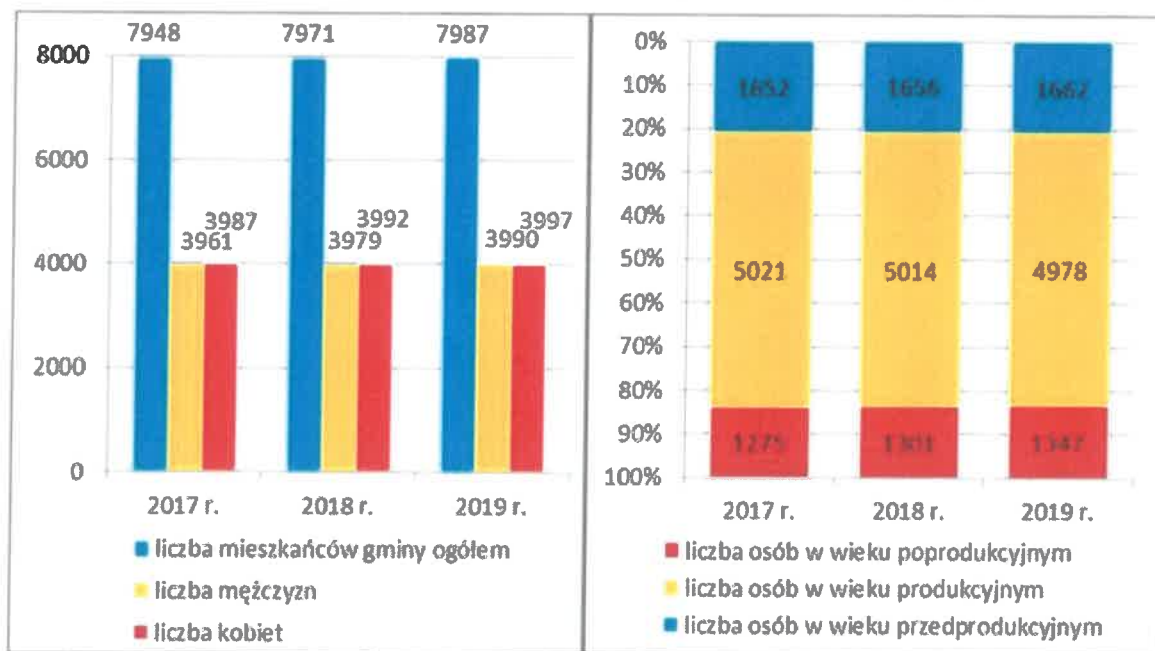
Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczy PKS Ostrów Wielkopolski Sp. z o.o. Ocenia się, że dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy większości miejscowości w gminie, tj. Baranowa, Baranowa-Muratora, Donaborowa, Grębanina, Jankowych, Łęki Mroczeńskiej, Mrocznia, Słupi pod Kępnem i Feliksowa. Z kolei z trudnościami komunikacyjnymi borykają się mieszkańcy miejscowości: Młynarka, Joanka, Marianka Mroczeńska, Żurawiniec.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba ludności gminy nieco zwiększyła się (z 7.948 w 2017 r. do 7.987 w 2019 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety.

W analizowanym okresie systematycznie rosła liczba dzieci i młodzieży oraz osób starszych, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym stale spadała. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2017-2019

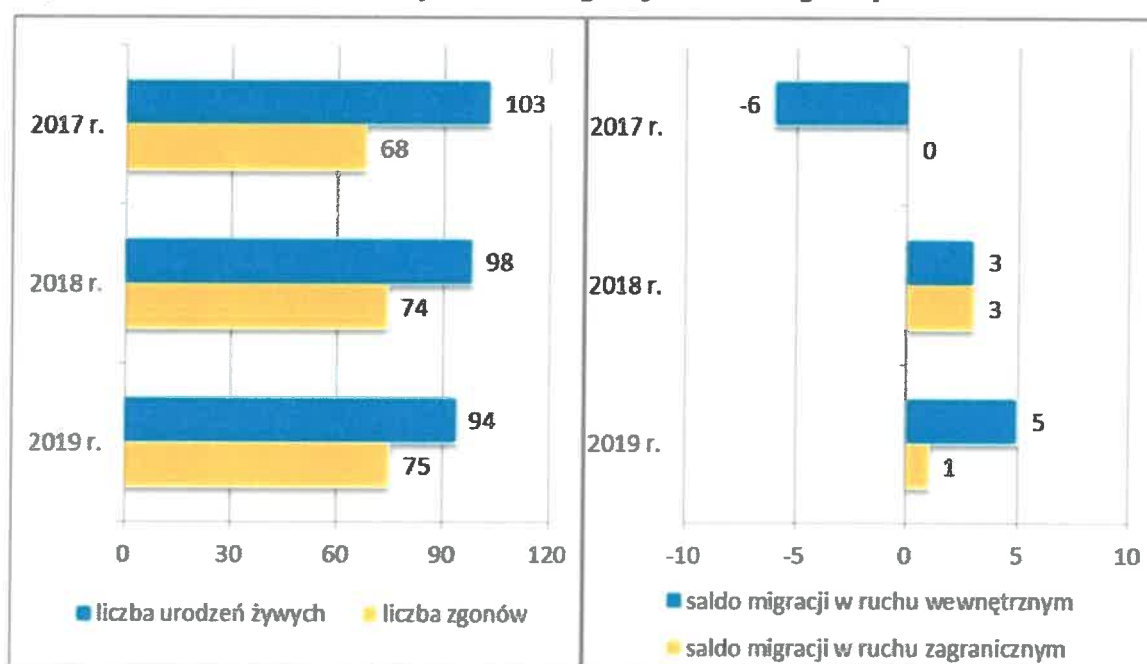

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 przyrost naturalny w gminie był dodatni (+35 w 2017 r., +24 w 2018 r., +19 w 2019 r.), natomiast ruch migracyjny nie odgrywał znaczącej roli (-6 w 2017 r., po +6 w latach 2018-2019). Z Raportu o stanie gminy za rok 2019 wynika, że obok stałych mieszkańców, w gminie zameldowanych było na pobyt czasowy 550. cudzoziemców. Byli to obywatele Ukrainy, Nepalu, Gruzji, Azerbejdżanu, Uzbekistanu, Brazylii, Niemiec, Węgier i Czech.

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2017-2019

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W analizowanym okresie współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi zwiększał się z roku na rok i wynosił: 18,9 w 2017 roku, 19,6 w 2018 roku i 20,2 w 2019 roku. Na tej podstawie przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym

wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilali osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Problem starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie 2020-2025 będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niepełności, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

W gminie Baranów do najistotniejszych problemów dotyczących seniorów zalicza się: alienację społeczną, niewystarczający dostęp do świadczeń zdrowotnych, w tym do specjalistycznej opieki zdrowotnej, niski standard życia w związku z niskimi dochodami oraz ograniczoną pomoc ze strony innych, w tym rodziny.

Działalność na rzecz seniorów w gminie prowadzą różnorodne podmioty. Są to: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie, który udziela im wsparcia zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (zasiłki pieniężne, pomoc rzeczowa, pomoc w formie posiłku, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, kierowanie i ponoszenie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, praca socjalna), działający w ramach GOPS-u Klub Seniora+ w Mroczeniu (realizując zadania w ramach Programu Wieloletniego „SENIOR+”, umożliwia udział w zajęciach terapeutycznych, rehabilitacyjnych, integracyjnych i spotkaniach międzypokoleniowych), Centrum

Usług Wspólnych w Baranowie, które m.in. świadczy pomoc zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych (zasiłki i składki dla opiekuna, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), Stowarzyszenie Seniorów Gminy Baranów (działania ukierunkowane na wszechstronny rozwój kulturalny i społeczny, a w szczególności promowanie i rozwijanie metod sprzyjających aktywizacji i twórczemu rozwojowi osób starszych, w tym organizacja zajęć, wyjazdów integracyjnych i kulturalnych, poszerzanie wiedzy o kulturze kształtowanie i propagowanie zachowań prozdrowotnych w aspekcie zdrowia fizycznego, psychicznego i duchowego) oraz Koła Gospodyń Wiejskich (pomoc rodzinom wiejskim w wychowaniu, kształceniu i organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży, działania na rzecz ochrony zdrowia i zabezpieczenia socjalnego rodzin wiejskich, rozwijanie przedsiębiorczości kobiet, racjonalizowanie wiejskiego gospodarstwa domowego i zwiększanie uczestnictwa mieszkańców wsi w dziedzinie kultury i kultywowaniu folkloru)

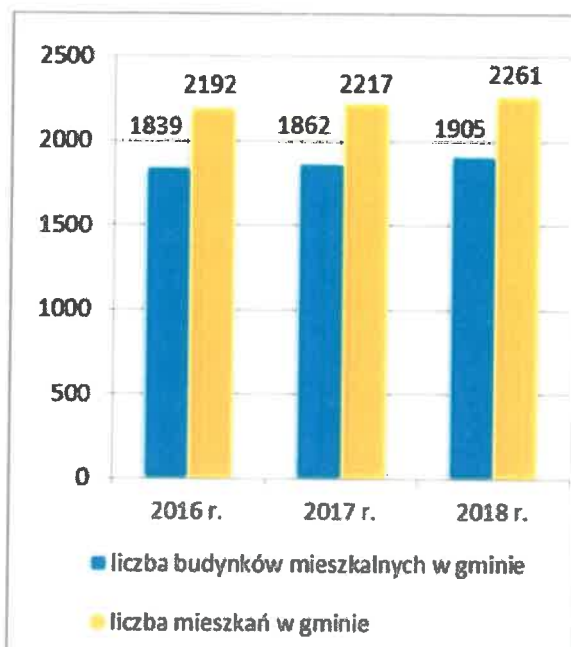
Seniorzy z gminy mają możliwość udziału w licznych przedsięwzięciach kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, m.in. Dniu Seniora, Balu Seniora, Nocy Świętojańskiej, Przeglądzie piosenki ludowej, Dniach Baranowa", dożynkach, w zajęciach Zespołu wokalnno-muzycznego „Słupianie", kursach komputerowych oraz w innych organizowanych przez gminę imprezach okolicznościowych i integracyjnych dla mieszkańców gminy.

4. ZASOBY MIESZKANIOWE

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba mieszkań w gminie zwiększała się z roku na rok (z 2.192 w 2016 r. do 2.261 w 2018 r.). Z kolei z danych Urzędu Gminy Baranów wynika, że w latach 2017-2019 liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy utrzymywała się na tym samym poziomie (po 41). Wśród nich w 2017 roku były 4, a w latach 2018-2019 po 3 mieszkania socjalne. W 2019 roku na przydział mieszkania komunalnego z zasobów gminy oczekiwało 14 osób.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Mieszkania w gminie w latach 2016-2018

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2017-2019

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Gminy Baranów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2018 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 98,5% mieszkań w gminie, łazienkę posiadało 95% mieszkań, a centralne ogrzewanie 86,2% mieszkań. W gminie było także 328 czynnych przyłączy gazowych do budynków mieszkalnych.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe oraz dodatki energetyczne. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	8	10	9
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	16.452	20.485	19.234

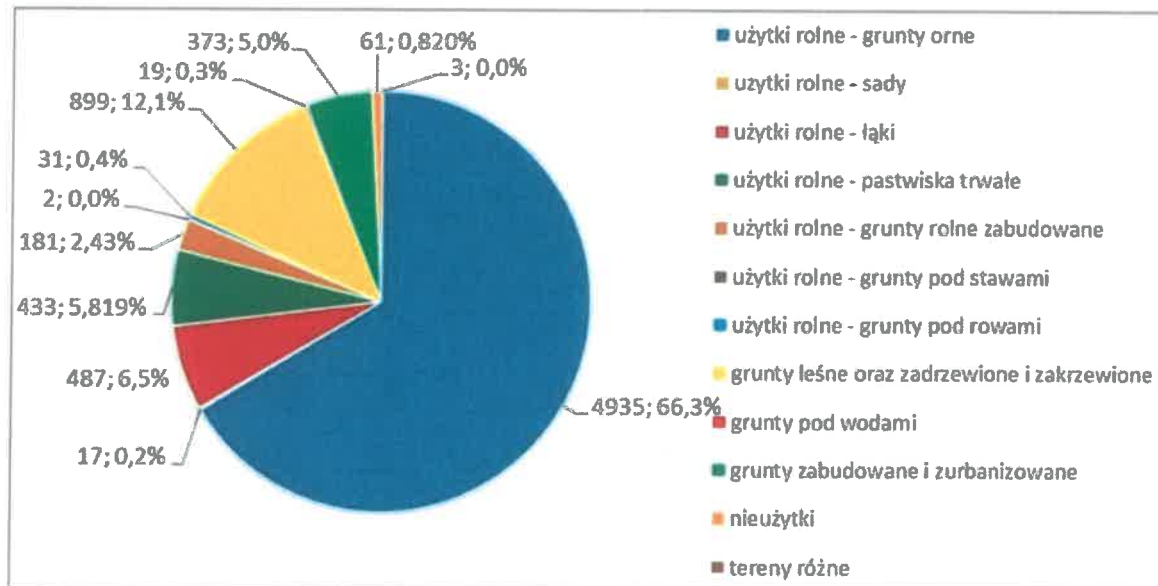
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	4	5	6
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	640	825	1.026

Źródło danych: Urząd Gminy Baranów.

5. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Baranów jest gminą o charakterze rolniczo-przemysłowym. Istotne znaczenie w jej gospodarce odgrywa przemysł meblowy. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (82%), w tym grunty orne (66,3%) oraz łąki i pastwiska (12,3%). Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 12,1% obszaru gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

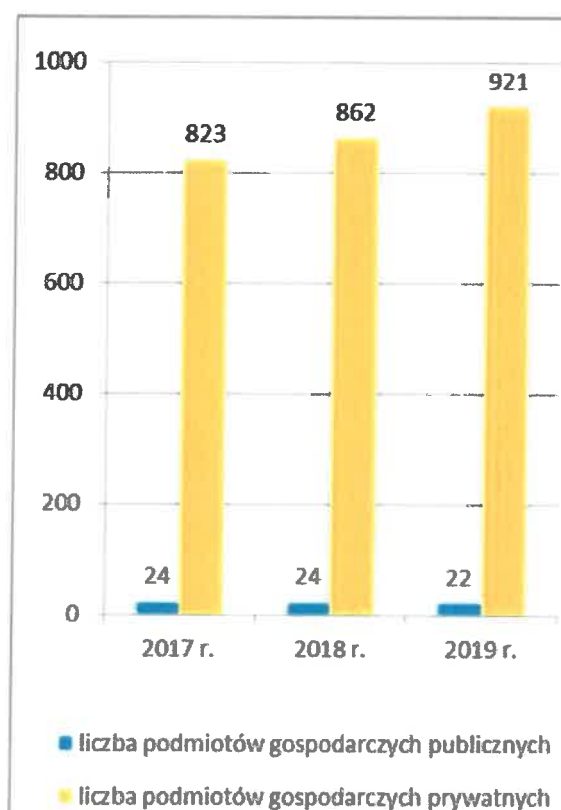

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

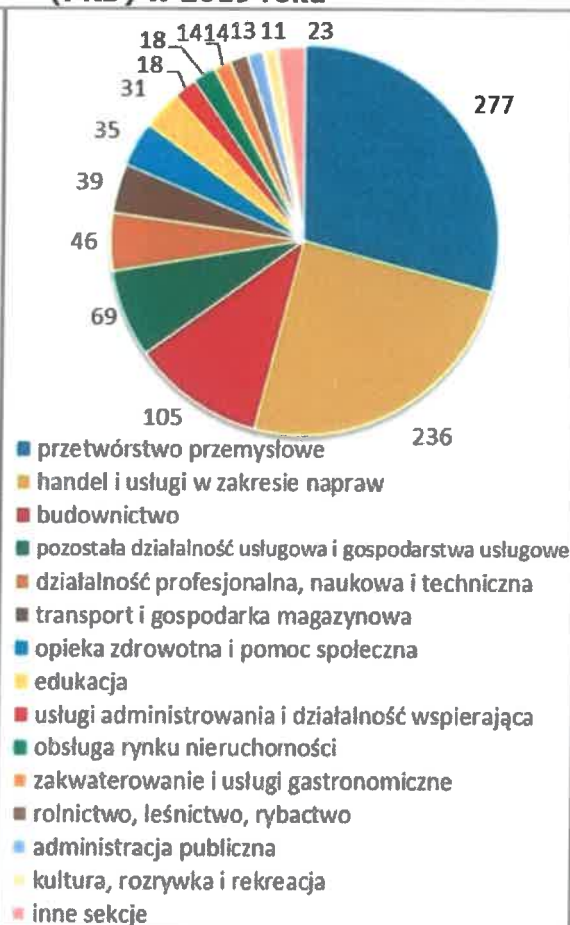
W gminie Baranów przeważają gleby słabej jakości, w związku z czym przewidziane są do wykorzystania na cele przetwórstwa rolno-spożywczego oraz obsługi rolnictwa.

W latach 2017-2019 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 851 w 2017 r. do 952 w 2019 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (823 w 2017 r., 862 w 2018 r., 921 w 2019 r.). W 2019 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonej w gminie były: przetwórstwo przemysłowe (277 podmiotów), handel i usługi w zakresie napraw (236) oraz budownictwo (105). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2017-2019

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2019 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W 2019 roku najwięcej przedsiębiorców w gminie działało w branży meblarskiej. Do największych zakładów pracy na jej terenie należą: Fabryka Mebli Benix Kaczorowscy sp.j. w Mroczeniu, Fabryka Mebli Wersal Kaczorowscy sp.j. w Jankowych, Stolarz-Lempert Spółka komandytowa w Mariance Mroczeńskiej, Stolarz-Lempert Spółka jawna w Mroczeniu, P.P.U.H. Kotey Spółka z o.o. w Baranowie, Fabryka Mebli Mirjan Spółka z o. o. w Łęce Mroczeńskiej, Meble Stolar Spółka z o. o. Spółka Komandytowa w Jankowych, Zakład Stolarski „Stolmex” Jan Tomalik w Słupi pod Kępem, Fabryka Mebli Meblar Maria i Franciszek Sołtysik Spółka Jawna w Baranowie.

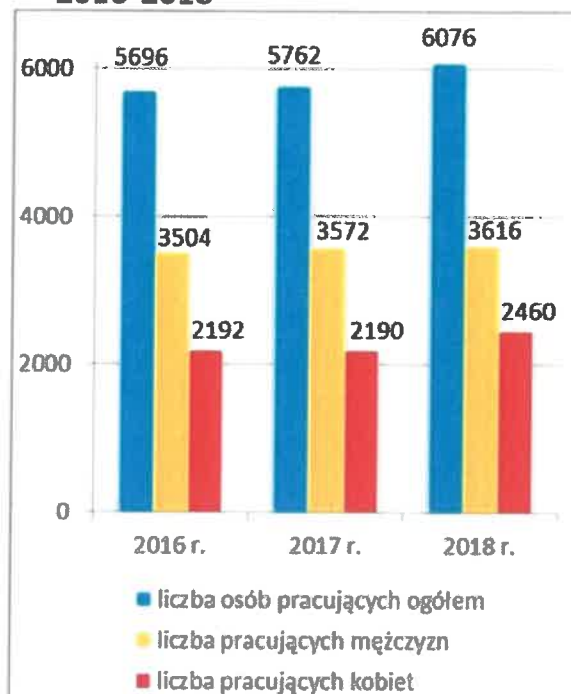
Szacuje się, że liczba miejsc pracy w gminie jest wystarczająca. Poza jej terenem pracuje ok. 5% mieszkańców, którzy podjęli zatrudnienie w ościennych gminach.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Baranów zwiększała się z roku na rok (z 5.696 w 2016 r. do 6.076 w 2018 r.; w 2018 roku liczba osób pracujących na 1.000 mieszkańców wyniosła 762. Z kolei z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w latach 2017-2019 liczba osób bezrobotnych w gminie Baranów systematycznie zwiększała się (z 56 w 2017 r. do 68 w 2019 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (36 w 2017 r., 45 w 2018 r., 41 w 2019 r.).

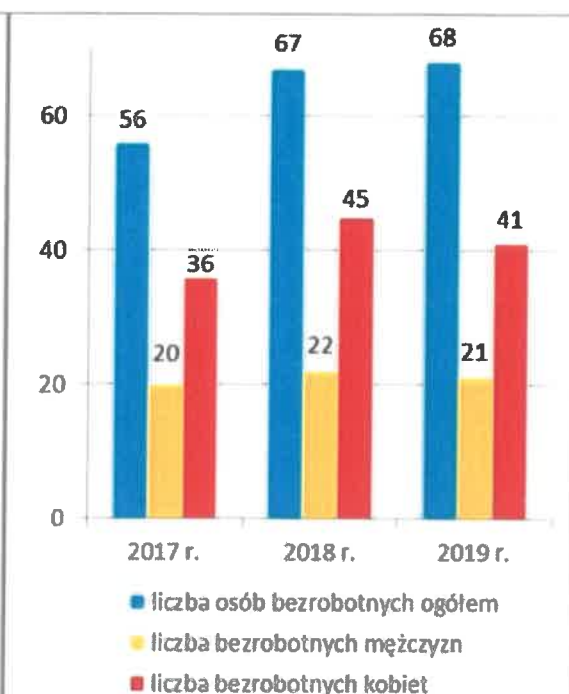
W latach 2017-2019 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niewielki, ale zwiększał się z roku na rok. W 2017 roku wyniósł 1,1%, rok później osiągnął poziom 1,3%, w 2019 roku wzrósł do 1,4%.

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2016-2018*

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2017-2019

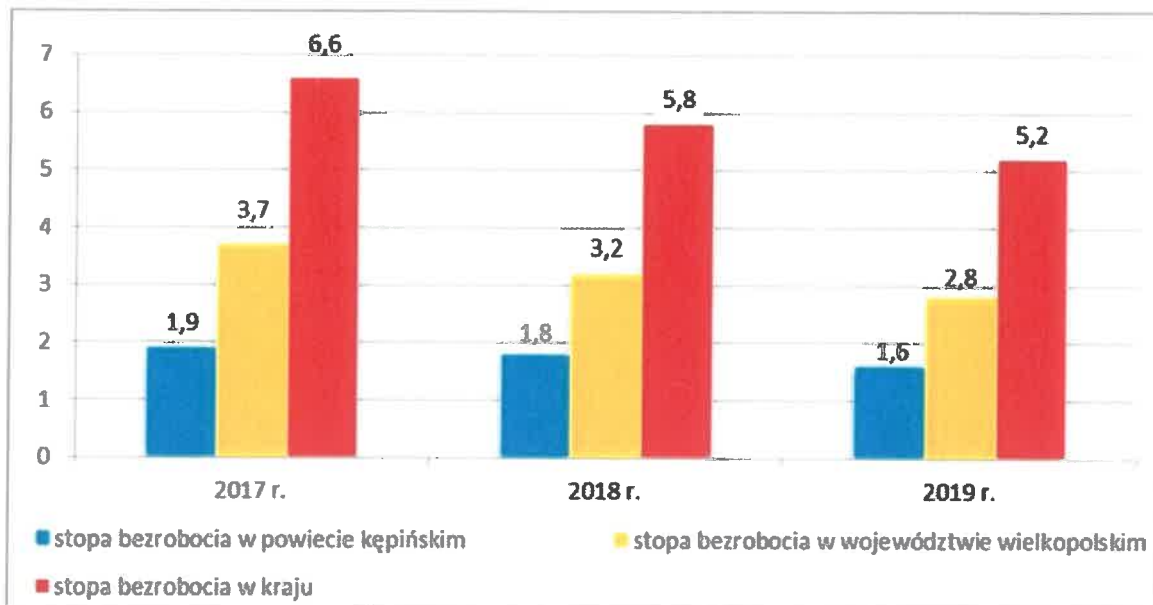

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2017-2019 stopa bezrobocia w powiecie kępińskim była niższa niż w województwie wielkopolskim i znacznie niższa niż w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie kępińskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2017-2019 (w %)

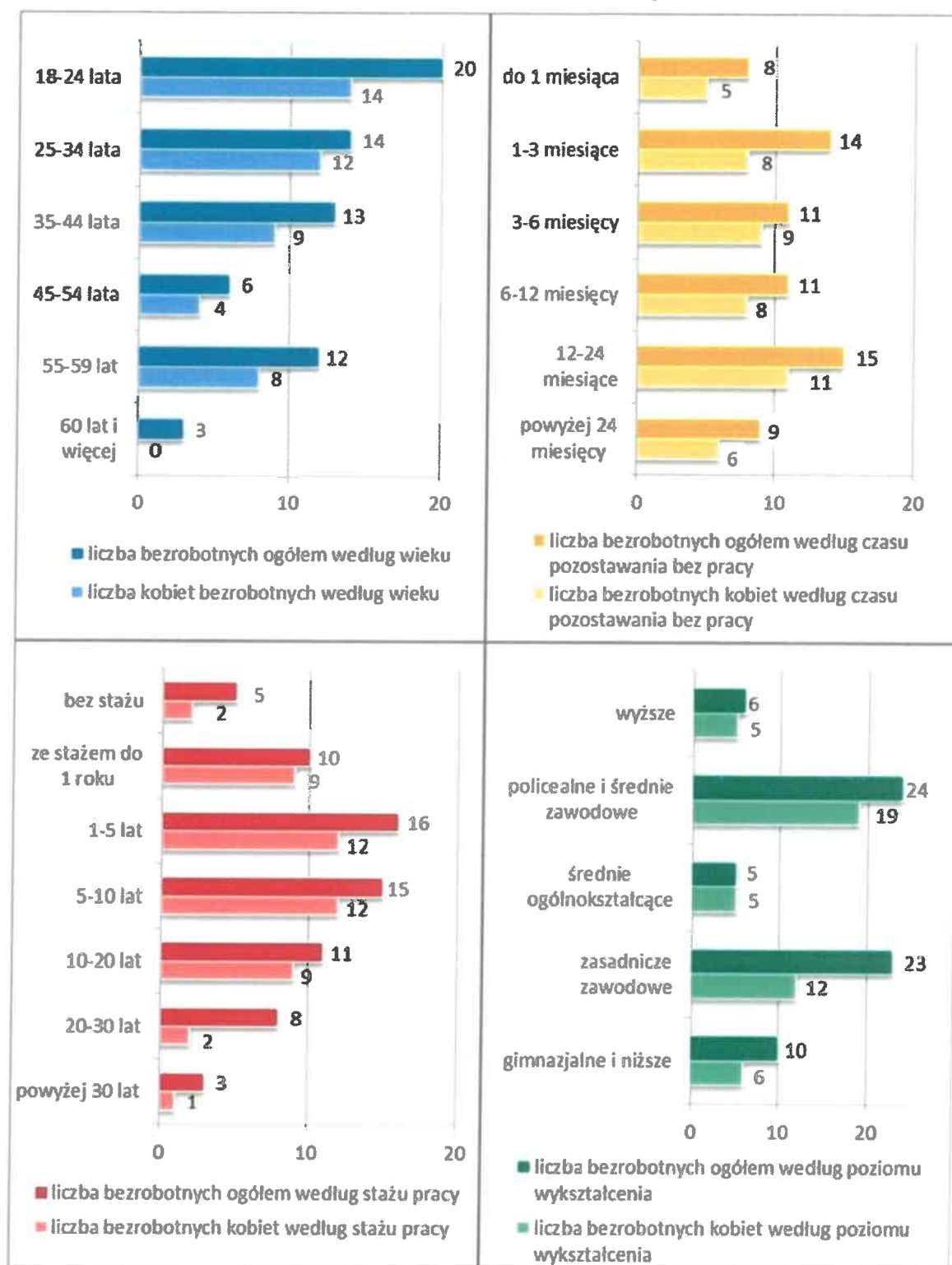

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2019 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-24 lata (20 osób, w tym 14 kobiet), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 12 miesięcy i więcej (łącznie 24 osoby, w tym 17 kobiet), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (16 osób, w tym 12 kobiet) i od 5 do 10 lat (15 osób, w tym 12 kobiet), a także osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (24 osoby, w tym 19 kobiet) oraz zasadniczym zawodowym (23 osoby, w tym 12 kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Kępnie.

6. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W gminie Baranów funkcjonuje 5 szkół podstawowych wraz z oddziałami przedszkolnymi. W gminie działa także żłobek z oddziałem zamiejscowym w Mroczeniu. Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych i opiekuńczych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe oraz opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Zespół Szkół im. Powstańców Wielkopolskich w Baranowie (Szkoła podstawowa i publiczne przedszkole samorządowe)	Rynek 20, 63-604 Baranów
2.	Zespół Szkół w Donaborowie (Szkoła podstawowa i publiczne przedszkole samorządowe)	Donaborów 91, 63-604 Baranów
3.	Zespół Szkół w Łęce Mroczeńskiej (Szkoła podstawowa i publiczne przedszkole samorządowe)	Łęka Mroczeńska 55a, 63-604 Baranów
4.	Zespół Szkół w Słupi pod Kępem (Szkoła podstawowa i publiczne przedszkole samorządowe)	Słupia pod Kępem, ul. Szkolna 5, 63-604 Baranów
5.	Zespół Szkół w Mroczeniu wraz ze Szkołą Filialną w Grębaninie o strukturze I-III z oddziałem przedszkolnym	Mroczeń 140, 63-604 Baranów
6.	Żłobek gminny „Barankowo” (Placówka główna w Baranowie i oddział zamiejscowy w Mroczeniu)	ul. Jana Pawła II 2a, 63-604 Baranów

Źródło danych: Urząd Gminy Baranów.

W roku szkolnym 2019/2020 do przedszkoli w gminie uczęszczało 245 dzieci, a w szkołach podstawowych naukę pobierało w sumie 733 uczniów. W placówkach oświatowych zatrudnionych było łącznie 124 nauczycieli, z czego 20 nauczycieli w przedszkolach a 104 nauczycieli w szkołach podstawowych. Żłobek sprawował opiekę nad 72. najmłodszymi dziećmi, zatrudniając 10 opiekunów.

Placówki oświatowe w gminie są wyposażone w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego. Uczniowie objęci są opieką pedagoga szkolnego i pielęgniarki, mogą również korzystać z pomocy logopedy i doradcy zawodowego. W szkołach organizowane jest dożywianie.

Szkoły organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań – tematyczne, artystyczne i sportowe, uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu umiejętności uczniów i wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze. Szkoły prowadzą także lekcje na temat uzależnień i działania w kierunku pedagogizacji rodziców. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych, korekcyjno-kompensacyjnych i logopedycznych. Pedagodzy oceniają, że większe środki finansowe mogłyby pozwolić na wzbogacenie oferty placówek, szczególnie w zagospodarowaniu czasu wolnego uczniów.

7. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Główną instytucją prowadzącą działalność kulturalną w gminie Baranów jest Gminna Biblioteka Publiczna im. Feliksa hrabiego Wężyka w Baranowie, która posiada 2 oddziały w Słupi i Mroczeniu. Placówka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych i czytelniczych mieszkańców gminy oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do jej zadań należy w szczególności gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2019 roku księgozbiór bibliotek liczył 27.105 woluminów; liczba czytelników wyniosła 518, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 6.564 woluminów. Placówka umożliwia czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet.

Obok podstawowej działalności Biblioteka i jej filie prowadzą działania kulturalno-oświatowe i promocyjne. Należą do nich głównie wystawy, wernisaże, ekspozycje związane z promocją książki, rocznicami państwowymi i literackimi, organizowane są również spotkania autorskie, konkursy, warsztaty i lekcje biblioteczne. Placówki aktywnie promują czytelnictwo poprzez m.in. udział w takich akcjach jak: „Cała Polska czyta dzieciom” czy „Tydzień głośnego czytania”.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących

w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminna Biblioteka Publiczna im. Feliksa hrabiego Wężyka	Rynek 21, 63-604 Baranów
2.	Biblioteka Gminna im Feliksa hrabiego Wężyka oddział w Słupiu	Słupia pod Kępem, ul. Szeroka, 63-604 Baranów
3.	Biblioteka Gminna im Feliksa hrabiego Wężyka oddział w Mroczeniu	Mroczeń 146, 63-604 Baranów

Źródło danych: Urząd Gminy Baranów.

Gmina Baranów posiada różnorodny kalendarz imprez kulturalnych i rozrywkowych. Do ważniejszych imprez organizowanych w gminie należą: Dni Baranowa, Dożynki Gminno-Powiatowe, Noc Świętojańska, Bal Seniora, Dzień Seniora, Bal Biznesu, Śniadanie Wielkanocne, Lokalny Festiwal Smaku, Gminny Dzień Matki, Plener Malarski, Spotkania z Mikołajem, Gminna Wigilia i Kolędowanie.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Boisko wielofunkcyjne „Orlik”	ul. Sportowa 6, 63-604 Baranów
2.	Boisko pełnowymiarowe piłkarskie	Mroczeń 146, 63-604 Baranów
3.	Boisko pełnowymiarowe piłkarskie	Słupia pod Kępem ul. Leśna, 63-604 Baranów
4.	Boisko pełnowymiarowe piłkarskie	Grębanin 101a, 63-604 Baranów
5.	Boisko pełnowymiarowe piłkarskie	Jankowy, 63-604 Baranów
6.	Boisko wielofunkcyjne	Osiedle Murator ul. Jana Pawła II, 63-604 Baranów
7.	Place zabaw	Mroczeń, Joanka, Słupia, Jankowy, Baranów, Osiedle Murator-Baranów, Grębanin, Żurawiniec, Marianka Mroczeńska
8.	Siłownie zewnętrzne	Mroczeń – 2, Słupia pod Kępem, Osiedle Murator-Baranów, Baranów, Joanka
9.	Otwarte strefy aktywności	Jankowy, Grębanin

Źródło danych: Urząd Gminy Baranów.

W gminie odbywają się liczne imprezy sportowo-rekreacyjne. Wśród ważniejszych wymienić należy: Mistrzostwa Gminy Baranów Szkół Podstawowych (uczniowie rywalizują w piłce nożnej, koszykówce, piłce ręcznej, siatkówce, tenisie stołowym, lekkoatletyce, unihokeju) oraz rozgrywki mistrzowskie klubów piłkarskich prowadzone przez PZPN.

Gmina Baranów posiada zasoby pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. O jej atrakcyjności turystycznej decydują przede wszystkim zabytki kultury stanowiące dowód wielowiekowej tradycji. Największe atrakcje stanowią: Pałac Wężyków w Mroczeniu, Pałac Mańkowskich w Grębaninie, w którym obecnie znajduje się Oddział Rehabilitacyjny Szpitala w Kępnie, Pałac w Słupi, Folwark w Żurawińcu, Dworek w Donaborowie. W gminie znajdują się także szlaki turystyczne piesze i trasy rowerowe, m.in. szlak rowerowy „Wrota Wielkopolski”.

8. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Baranów funkcjonują 2 zakłady opieki zdrowotnej i działają 3 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Przychodnia Lekarska w Mroczeniu	Mroczeń 146, 63-604 Baranów
2.	Indywidualna Praktyka Lekarska w Słupi pod Kępem	ul. Szeroka 27, 63-604 Słupia pod Kępem
3.	Apteka „Aspirynka” w Baranowie	Mroczeń 145, 63-604 Baranów
4.	Apteka pod Kasztanami w Baranowie	ul. Jana Pawła II 4e, 63-604 Baranów
5.	Punkt Apteczny w Słupi pod Kępem	ul. Szeroka 29a, 63-604 Słupia pod Kępem

Źródło danych: Urząd Gminy Baranów.

W gminie usługi świadczą lekarze podstawowej opieki zdrowotnej oraz pielęgniarki i położne środowiskowo-rodzinne. Nie ma natomiast lekarzy specjalistów. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2017-2019 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej

opieki zdrowotnej ulegała wahaniom (22.185 w 2017 r., 20.919 w 2018 r., 21.815 w 2019 r.).

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują placówki znajdujące się w poza gminą. Są to: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kępnie (ul. Szpitalna 3, 63-600 Kępno) oraz niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej świadczące usługi specjalistyczne na terenie powiatu kępińskiego.

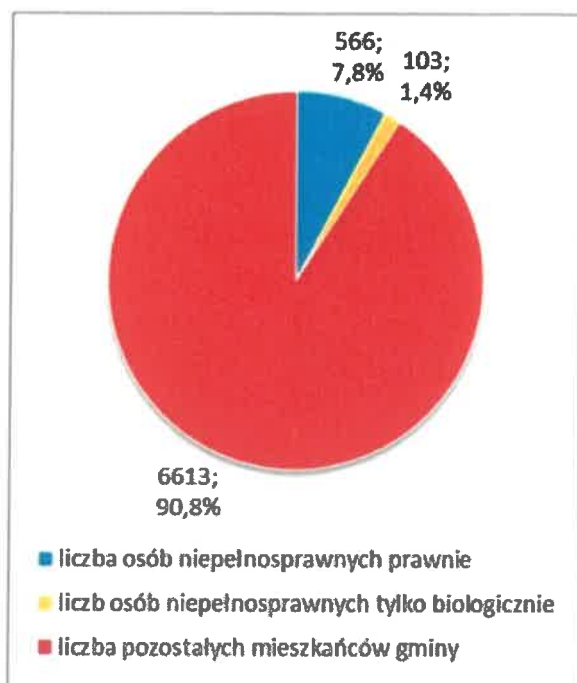
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

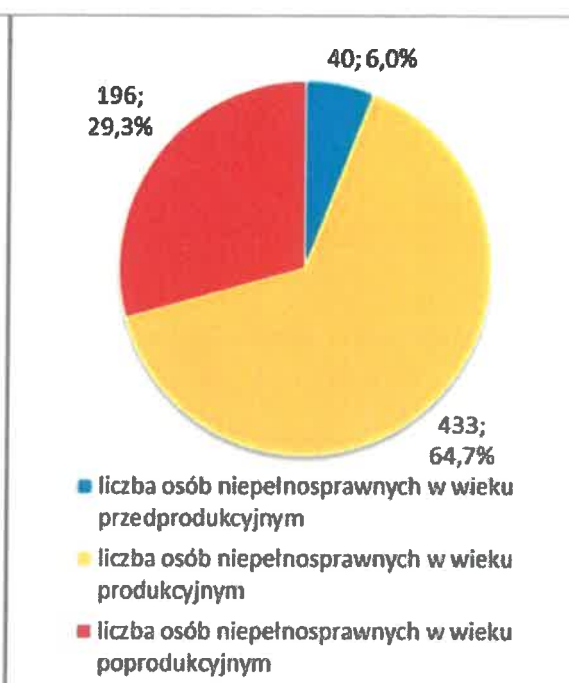
W 2002 roku w gminie Baranów mieszkało 669 osób niepełnosprawnych, w tym 375 mężczyzn i 294 kobiety. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (566 osób), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 103 osób.

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 9,2%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (433 osoby) i poprodukcyjnym (196 osób). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 17. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 18. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

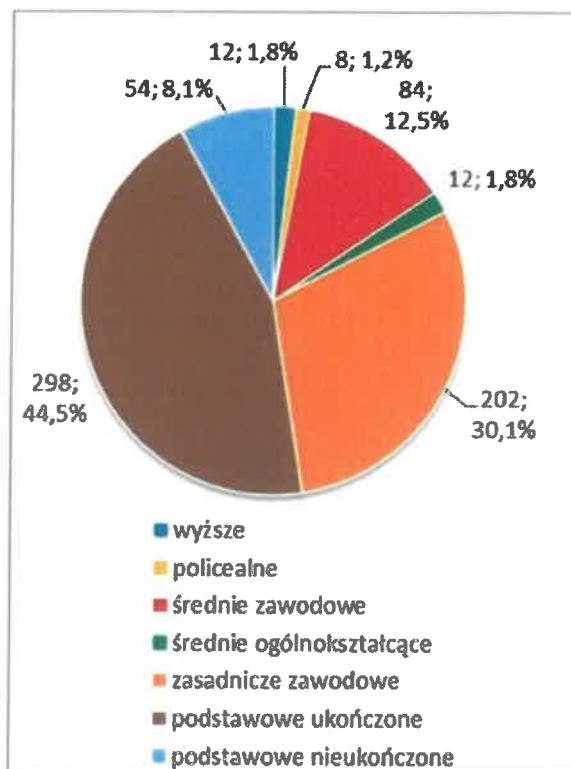
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 9,9% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 22,4%.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (298 osób). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (519 osób).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 19. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

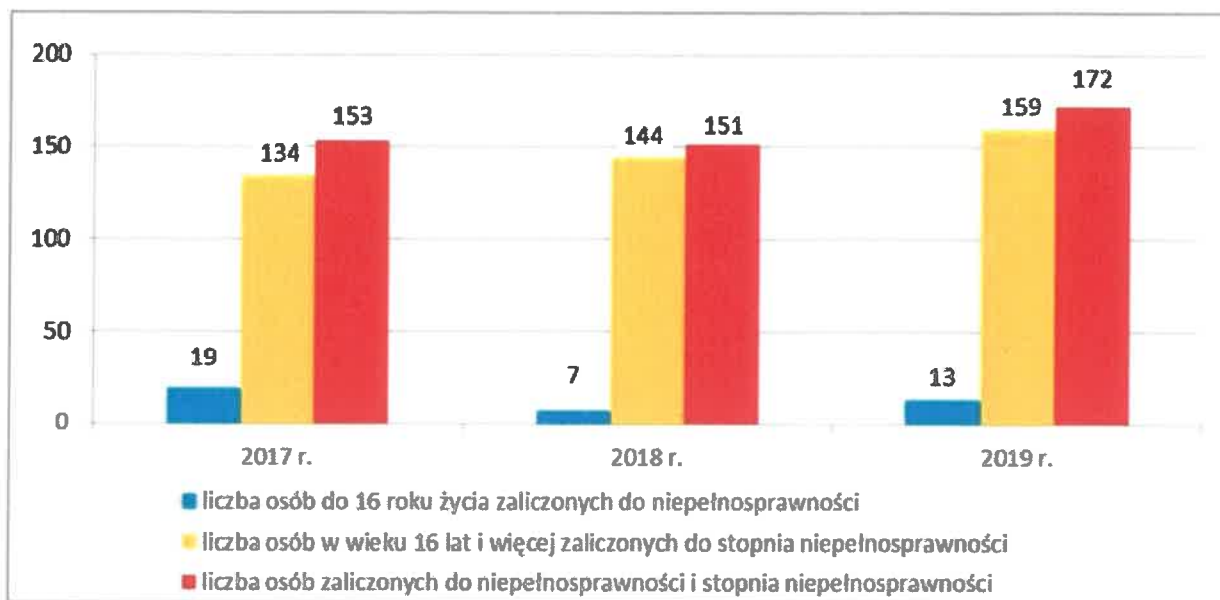
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Baranów zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kępnie. Według jego danych, w latach 2017-2019 liczba osób do 16 roku życia zaliczonych do niepełnosprawności ulegała wahaniom (19 w 2017 r., 7 w 2018 r., 13 w 2019 r.), a liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia niepełnosprawności zwiększała się z roku na rok (134 w 2017 r., 144 w 2018 r., 159 w 2019 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Kępnie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2017-2019

Źródło danych: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kępnie.

9. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania

Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

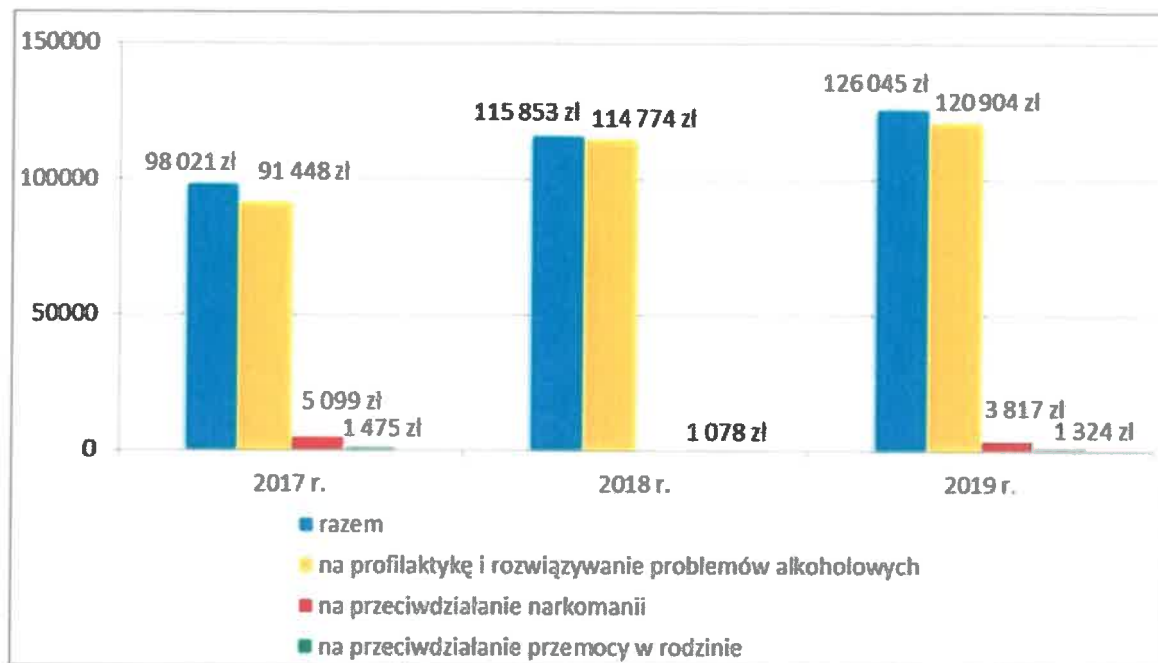
		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Baranów w latach 2017-2019.

Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019

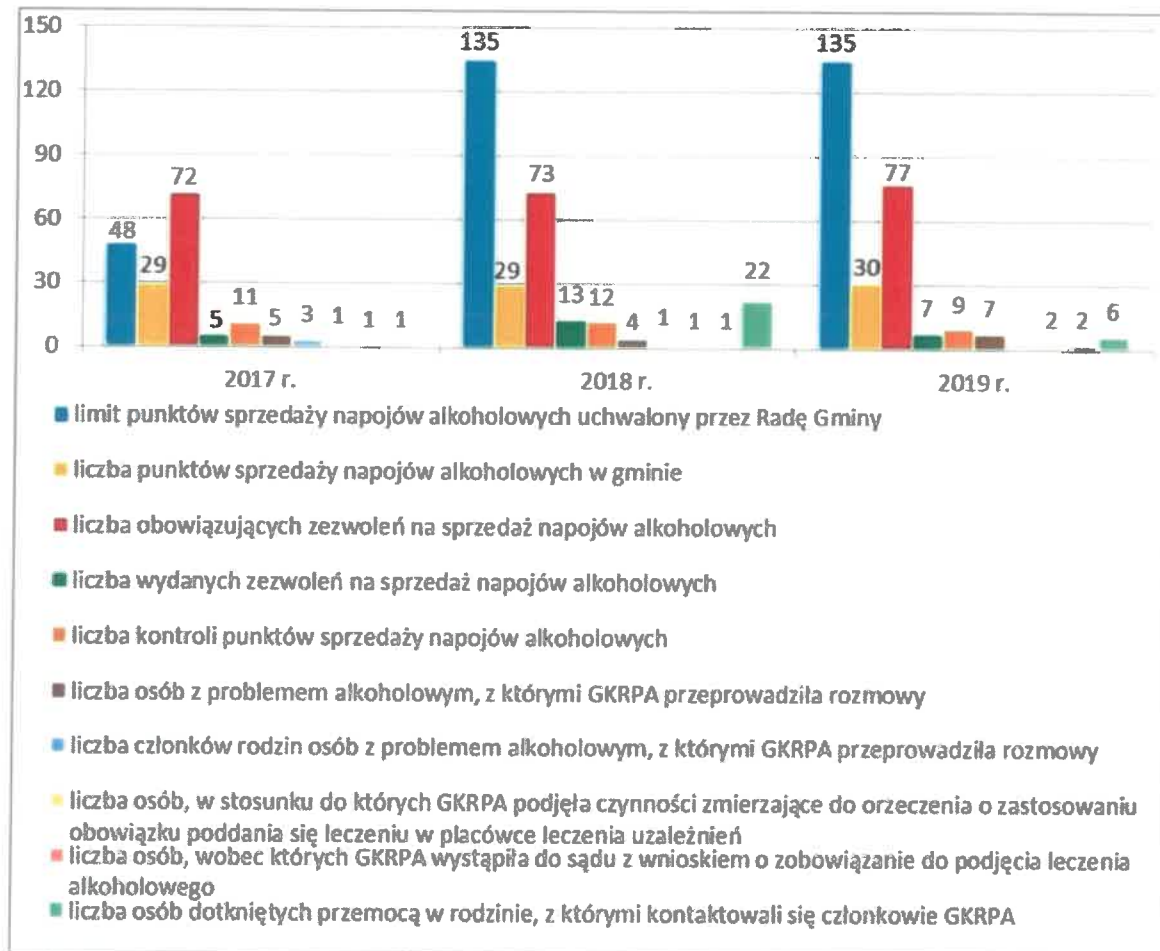

Źródło danych: Urząd Gminy Baranów.

W latach 2017-2019 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zwiększała się z roku na rok (z 98.021 zł w 2017 r. do 126.045 zł w 2019 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Baranów, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W ramach swoich zadań podejmuje ona m.in. czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2017-2019

Źródło danych: Urząd Gminy Baranów.

W latach 2018-2019 uchwalony przez Radę Gminy limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był wyższy niż w 2017 roku (48 w 2017 r., po 135 w latach 2018-2019). Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie była zbliżona (po 29 w latach 2017-2018, 30 w 2019 r.), podobnie jak liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (72 w 2017 r., 73 w 2018 r., 77 w 2019 r.). Z kolei liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ulegała wahaniom (5 w 2017 r., 13 w 2018 r., 7 w 2019 r.). Warto dodać, że w analizowanym okresie nie wydano żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W latach 2017-2019 liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy, była na zbliżonym poziomie (5 w 2017 r., 4 w 2018 r., 4 w

2019 r.). Z kolei liczba członków rodzin tych osób w 2017 roku była wyższa niż w 2018 roku (3 w 2017 r., 1 w 2018 r.).

W latach 2017-2019 GKRPA podejmowała również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia alkoholowego (wobec odpowiednio 1, 1 i 2 osób uzależnionych).

W 2018 roku, w stosunku do roku poprzedniego, znacznie wzrosła liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA, a w 2019 roku spadła (1 w 2017 r., 22 w 2018 r., 6 w 2019 r.).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: w Baranowie – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Grupa wsparcia dla osób z rodzin z problemem uzależnień i przemocy, Punkt przyjęć dzielnicowych, w Kępnie – Ośrodek Pomocy Psychologicznej i Terapii Uzależnień „Remedium” (ul. Graniczna 21a, 63-600 Kępno) i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, a także Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Słupi pod Kępem (ul. Katowicka 10, 63-604 Baranów).

Dane szczegółowe na ich temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa jednostki	adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baranowie	ul. Rynek 21, 63-604 Baranów
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie	ul. Rynek 21, 63-604 Baranów
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Rynek 21, 63-604 Baranów
Grupa wsparcia dla osób z rodzin z problemem uzależnień i przemocy	ul. Rynek 21, 63-604 Baranów
Ośrodek Pomocy Psychologicznej i Terapii Uzależnień „Remedium” w Kępnie	ul. Graniczna 21a, 63-600 Kępno
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie	ul. Sienkiewicza 26, 63-600 Kępno
Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Słupi pod Kępem	ul. Katowicka 10, 63-604 Baranów

Punkt przyjęć dzielnicowych w Baranowie	ul. Ogrodowa 2, 63-604 Baranów
Komenda Powiatowa Policji w Kępnie	Chojęcin-Szum, ul. Jaśminowa 16, 63-600 Kępno

Źródło danych: Urząd Gminy Baranów.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baranowie wynika, że w latach 2017-2019 liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu alkoholizmu ulegała wahaniom (7 rodzin liczących 15 osób w 2017 r., 10 rodzin liczących 5 osób w 2018 r., 9 rodzin liczących 16 osób w 2019 r.). Jednocześnie w każdym roku Ośrodek udzielał wsparcia rodzinom dotkniętym przemocą (1 rodzinie liczącej 3 osoby w 2017 r., 2 rodzinom liczącym 7 osób w 2018 r., 2 rodzinom liczącym 4 osoby w 2019 r.), a w latach 2017-2018 także osobom zmagającym się z problemem narkomanii (1 rodzinie liczącej 3 osoby w 2017 r., 2 rodzinom liczącym 4 osoby w 2018 r.).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie zapewniał również obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Według jego danych w 2017 roku prowadzono w gminie procedurę 14 Niebieskich Kart, w tym 10 nowych, rok później – 11, w tym 8 nowych, a w 2019 roku 13, w tym 8 nowych.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, jednorazowych prelekcji i pogadanek, spektakli profilaktycznych, festynów i innych imprez plenerowych, konkursów, zajęć w placówce wsparcia dziennego, wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz szkoleń i warsztatów dla rodziców, nauczycieli i wychowawców.

W 2019 roku programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowanymi do dzieci i młodzieży objęto 256 uczniów i 9 nauczycieli, w festynach i innych imprezach plenerowych uczestniczyło 245 osób, w imprezach sportowych – 184 osoby, w konkursach – 425 osób, w pozalekcyjnych zajęciach sportowych – 87 osób oraz w koloniach z programem zajęć profilaktycznych – 50 osób.

10. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Baranów zjawisko bezdomności ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie. W 2017 roku, w związku z bezdomnością, objął on wsparciem 5 osób, a w 2018 roku 3 osoby.

Osoby bezdomne mogą korzystać ze schronienia w hostelu Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Słupi pod Kępem prowadzonym przez Caritas Diecezji Kaliskiej. Pomoc w formie całodobowego schronienia, porad prawnych i psychologicznych znajdują także w Gminnym Ośrodku Wsparcia Rodziny w Kryzysie w Kępnie.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej

działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Baranów czuwa Komenda Powiatowa Policji w Kępnie (Chojęcin-Szum, ul. Jaśminowa 16, 63-600 Kępno), a bezpośrednie czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Posterunku Policji w Łęce Opatowskiej z/s w Opatowie (ul. Poznańska 7, 63-645 Opatów).

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Kępnie, mając na względzie poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, realizują programy profilaktyczne, np. „Bezpieczny senior”, „Narkotekom Stop”, „Cyberprzemoc” oraz prowadzą działania prewencyjne, m.in. „Bezpieczne Miasto/Wieś”, „Razem bezpieczniej”, „Stop łobuzom na ulicach”.

12. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

W gminie Baranów zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonują Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Centrum Usług Wspólnych w Baranowie. Podejmują one działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

W 2019 roku kadre GOPS-u stanowiło 7 osób, w tym kierownik i 5 pracowników socjalnych. W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3

pracowników, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną 1 pracownika socjalnego na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Kadra GOPS-u w 2019 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
pracownicy socjalni	5
pozostali pracownicy	1

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie.

W latach 2017-2019 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie zwiększały się z roku na rok (z 12.031.520 zł w 2017 r. do 14.624.645 zł w 2019 r.). W analizowanym okresie rosły wydatki m.in. na tworzenie i funkcjonowanie żłobków (z 819.043 zł w 2017 r. do 1.458.356 w 2019 r.), wspieranie rodziny (z 2.264 w 2017 r. do 353.124 w 2019 r.), utrzymanie mieszkańców w domach pomocy społecznej (ze 170.813 zł w 2017 r. do 241.549 zł w 2019 r.) oraz usługi opiekuńcze (z 68.010 zł w 2017 r. do 115.966 zł w 2019 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2017-2019

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2017 r.	w 2018 r.	w 2019 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	5.099	0	3.817
przeciwdziałanie alkoholizmowi	91.915	114.774	120.903
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	170.813	211.577	241.549
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1.475	1.078	1.324
składki na ubezpieczenia zdrowotne	19.010	4.836	4.569
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	34.693	36.569	38.536
dodatki mieszkaniowe	17.092	21.325	20.282
zasiłki stałe	56.491	53.730	50.768
Ośrodek Pomocy Społecznej	307.267	318.468	355.428
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi	68.010	73.989	115.966

opiekuńcze			
pomoc w zakresie dożywiania	71.256	77.030	68.439
usuwanie klęsk żywiołowych	6.500	0	0
pozostała działalność	0	82.256	95.567
rodzina			
świadczenie wychowawcze	7.035.828	6.882.890	8.401.060
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	3.215.161	3.276.173	3.156.370
wspieranie rodziny	2.264	12.118	353.124
tworzenie i funkcjonowanie żłobków	819.043	1.238.431	1.458.356
rodziny zastępcze	51.703	62.490	53.131
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	X	X	14.646
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	57.900	71.542	70.810
ogółem	12.031.520	12.539.276	14.624.645

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie.

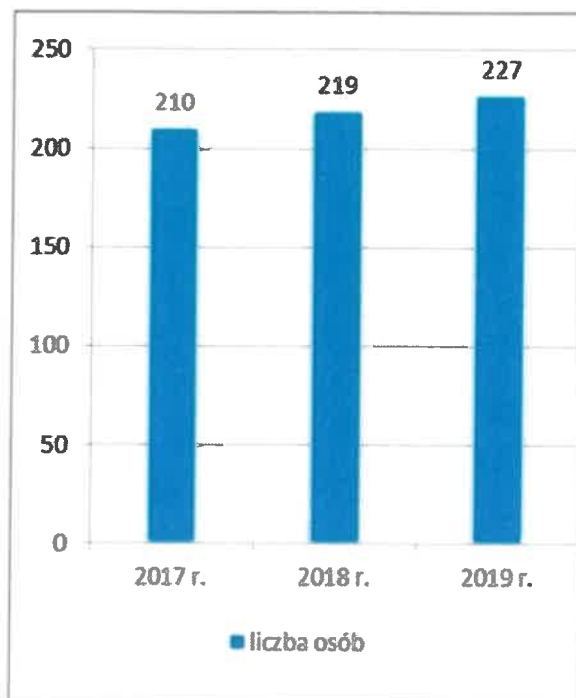
W latach 2017-2019 liczba osób, którym udzielono w gminie pomocy i wsparcia, systematycznie rosła (z 210 w 2017 r., do 227 w 2019 r.), podobnie, jak liczba rodzin, którym przyznano świadczenie (ze 125 w 2017 r. do 130 w 2019 r.). Zmniejszeniu uległa natomiast liczba osób w rodzinach, które uzyskały świadczenie (z 362 w 2017 r. do 351 w 2019 r.).

W latach 2017-2019 stale zwiększała się liczba rodzin i osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne (z odpowiednio 77 i 167 w 2017 r. do 89 i 203 w 2019 r.), z kolei wahaniom ulegała liczba rodzin i osób w rodzinach, którzy otrzymali świadczenie niepieniężne (odpowiednio 65 i 245 w 2017 r., 68 i 252 w 2018 r., 63 i 231 w 2019 r.).

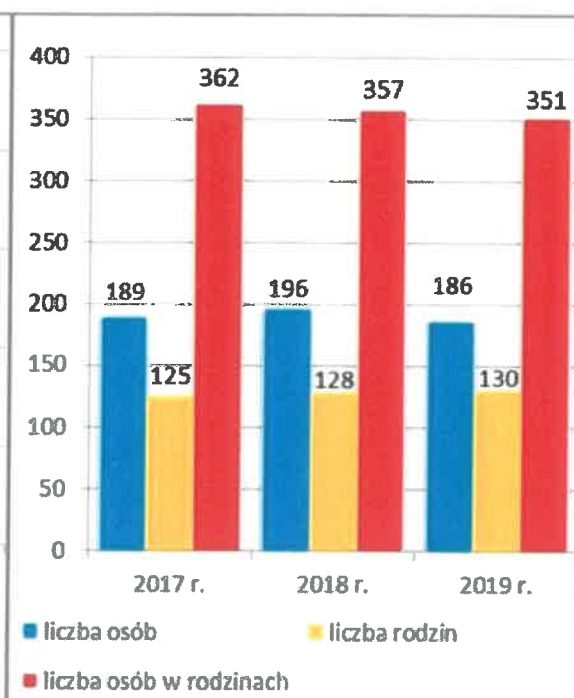
W analizowanym okresie systematycznie zwiększała się liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (125 w 2017 r., 128 w 2018 r. do 141 w 2019 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 24. Osoby w gminie, którym w latach 2017-2019 udzielono pomocy i wsparcia

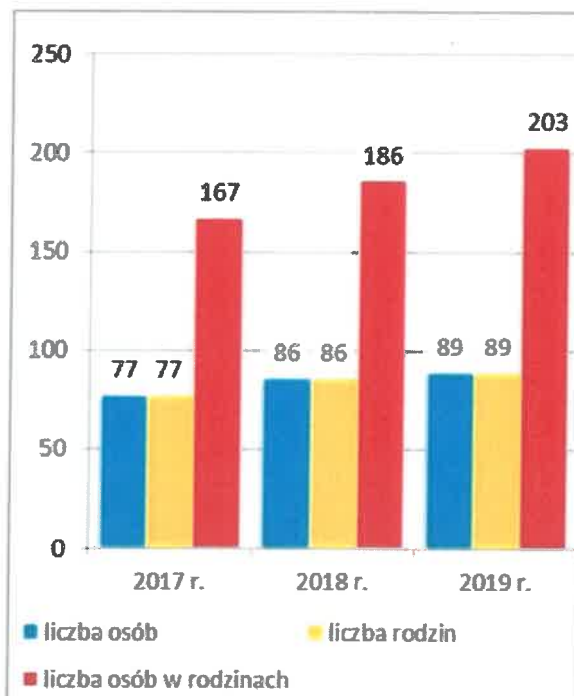

Wykres 25. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie

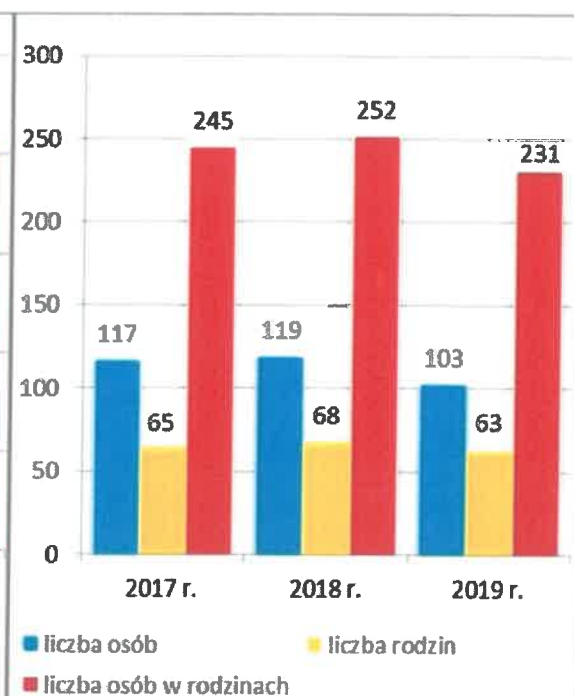

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie.

Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie pieniężne

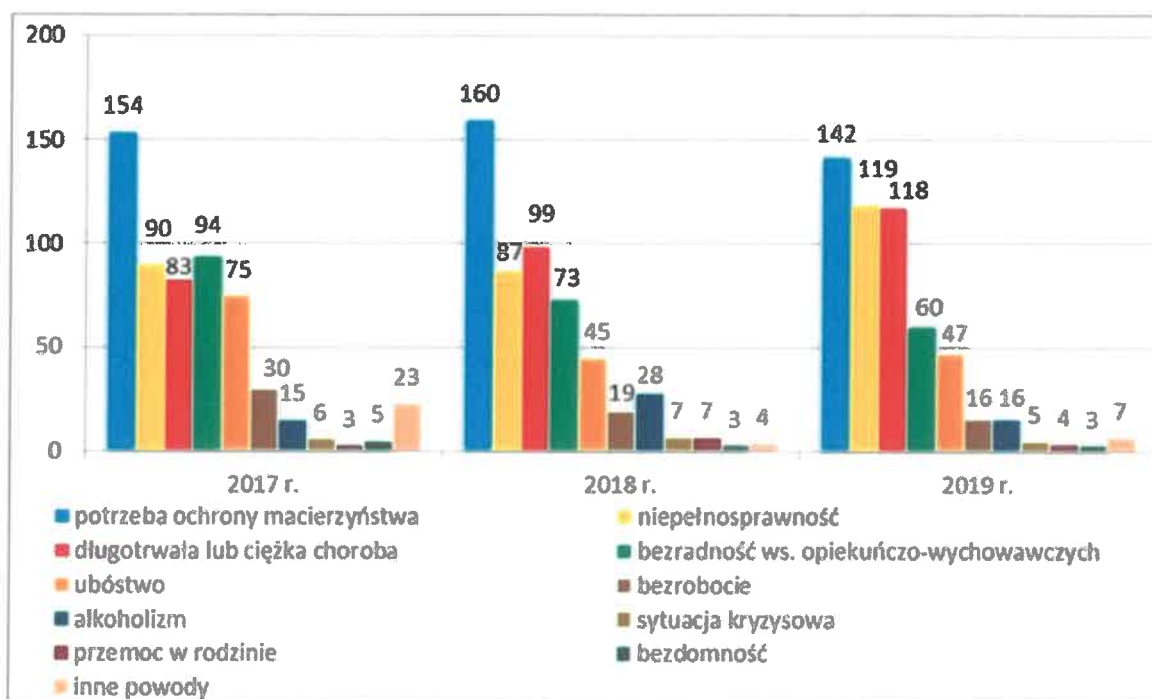
Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2017-2019 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2017-2019 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny wymagające ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, dotknięte niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie.

W latach 2017-2019 wahaniom ulegała liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa lub wielodzietności (ze 154 w 2017 r. do 142 w 2019 r.). W 2019 roku, w stosunku do lat poprzednich, zwiększyła się liczba beneficjentów zmagających się z niepełnosprawnością (90 w 2017 r., 87 w 2018 r., 119 w 2019 r.). Jednocześnie w latach systematycznie zwiększała się liczba osób w rodzinach dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą (z 83 w 2017 r. do 118 w 2019 r.), z kolei stale spadała liczba świadczeniobiorców doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 94 w 2017 r. do 60 w 2019 r.).

Wśród głównych przyczyn zmniejszania się liczby beneficjentów korzystających z pomocy w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa wymienić można wprowadzenie Rządowego Programu „500+”. Należy jednak zaznaczyć, że choć

świadczenie wychowawcze stanowi realną pomoc dla rodzin z dziećmi, to jednak, z uwagi na brak jego waloryzacji od momentu wprowadzenia, poziom wsparcia dla rodzin ubogich w ramach tego świadczenia zmniejsza się. Szczególnej uwagi wymaga tzw. ubóstwo senioralne (dotyczy to głównie osób nabywających emeryturę na nowych zasadach) oraz rodzin z osobami niepełnosprawnymi, które w zdecydowanej większości są nieaktywne zawodowo.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2017-2019

formy świadczeń		liczba osób			kwota świadczeń		
		2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
pieniężne	zasiłek stały	10	11	9	56.491	53.730	50.768
	zasiłek okresowy	1	2	2	1.542	1.335	836
	zasiłek celowy	74	80	87	33.921	39.469	50.772
	posiłek	105	108	93	64.172	67.245	54.468
	schronienie	3	2	0	5.620	4.199	0
niepieniężne	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	6	8	11	170.813	211.577	241.549
	usługi opiekuńcze	9	9	10	68.010	73.989	115.966
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
usługi	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	2*	1*	3*	X	X	X
	praca socjalna	43*	45*	40*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	0	0	X	X	X
indywidualne programy	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program	0	0	0	X	X	X

pomocy	wychodzenia z bezdomności						
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	5* (1)	4* (1)	6* (1)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	51.703	62.490	53.131	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2017-2019 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W analizowanym okresie liczba osób nim objętych stale zwiększała się (z 74 w 2017 r. do 87 w 2019 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowanego w latach 2017-2018 oraz „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 r. Nowy program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu dofinansowane są także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność),

niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W 2019 roku liczba osób objętych posiłkiem była niższa niż w latach 2017-2018 (105 w 2017 r., 108 w 2018 r., 93 w 2019 r.).

Ważnymi formami wsparcia niepieniężnego w latach 2017-2019 były również pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej (ich liczba stale rosła: z 6 w 2017 r. do 11 w 2019 r.) oraz świadczenie usług opiekuńczych (dla 9 osób w latach 2017-2018 i 10 w 2019 r.).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2017-2019 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, utrzymywała się na zbliżonym poziomie (43 w 2017 r., 45 w 2018 r., 40 w 2019 r.).

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W latach 2017-2019 pod opieką asystenta rodziny pozostawało kilka rodzin (5 w 2017 r., 4 w 2018 r., 6 w 2019 r.). Środki na pokrycie kosztów związanych z zatrudnieniem asystenta rodziny zostały pozyskane w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”. Gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej (51.703 zł w 2017 r., 62.490 zł w 2018 r., 53.131 zł w 2019 r.).

W latach 2017-2019 GOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników.

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadanie wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając świadczenia wychowawcze – na łączną kwotę odpowiednio: 7.035.828 zł w 2017 roku, 6.882.890 zł w 2018 roku i 8.401.060 zł w 2019 roku.

W latach 2017-2019 w gminie funkcjonował żłobek, a koszty związane z jego działalnością zwiększały się z roku na rok i wyniosły: 819.043 zł w 2017 roku, 1.238.431 zł w 2018 roku i 1.458.356 zł w 2019 roku.

W 2018 roku GOPS przystąpił do projektu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Klub Senior+ i w 2019 roku kontynuował w nim udział. Zadanie polega na zapewnieniu funkcjonowania Klubu Seniora utworzonego w 2018 roku w Mroczeniu,